

Ken de student!

Een onderzoek naar het ICT-gedrag van jonge mensen

Guus Wijngaards
Chablis Platenburg
Ad Pontier
Miao Yu

Vooraf

Door de voortdurende ontwikkelingen in de informatie- en communicatietechnologieën (ICT) veranderen vooral jonge mensen snel in de manier waarop ze communiceren en informatie en kennis opdoen. Internetten is een vanzelfsprekende manier van communicatie geworden en het mobieltje een verlengstuk van henzelf. Bovendien doen ze aan “multitasking”, dat wil bijvoorbeeld zeggen dat ze bij het bekijken van een tv-programma ook heel goed online kunnen zijn, zonder dat dit gedrag schadelijk beoordeeld moet worden¹. Voor oudere generaties vaak moeilijk bij te benen en te accepteren!

Het hoger onderwijs heeft als missie jonge mensen op te leiden tot kenniswerkers voor de moderne kenniseconomie. Dat is geen eenvoudige opgave en legt een zware last op de schouders van degenen die leerprocessen begeleiden. In ieder geval moeten zij ook goed op de hoogte zijn van het informatie- en communicatiegedrag van hun studenten. Zo is het bijvoorbeeld goed te weten, dat jongeren ICT vooral gebruiken om te communiceren. Het gaat daarbij eerder om contacten dan om inhoud. Het hoger onderwijs dat allerlei ICT-voorzieningen voor studenten ter beschikking stelt, draagt zo ook eraan bij dat jongeren nog beter gebruik kunnen maken van alle netwerkende mogelijkheden die het internet biedt en krijgt zo – vaak zonder het te weten of te willen – de taak van “social enabler”.

Hier volgen een tweetal voorbeelden die illustreren om wat voor veranderingen het gaat, zodat het hoger onderwijs zich in de volle breedte beter kan voorbereiden op de “klanten” van nu en de daaropvolgende generatie:

Het eerste voorbeeld gaat over het netwerkend vermogen van het internet. Het toont aan dat e-mails voor de meeste jongeren niet meer zo interessant zijn en voor hen zo iets statisch en ouderwets als een geschreven brief zijn geworden. Het gaat om het verschijnsel “Hyves”². Veel studenten zijn in de ban van deze Nederlandse website die al aardig op weg lijkt een nieuwe, wereldwijde rage te worden. Elke dag melden zich 2000 nieuwe leden aan. Het gaat hier – net als bij *Friendstar* (met zo’n dertien miljoen leden) – om gebruikers in staat te stellen hun vriendennetwerk in kaart te brengen, te visualiseren en uit te breiden. Hoe het werkt? Na invulling van persoonlijke gegevens kun je beginnen met het uitnodigen van vrienden. Deze doen meestal precies hetzelfde zodat snel een netwerk van netwerken ontstaat. Op *Hyves* kun je niet alleen andere personen bekijken, je kunt ook met ze communiceren en volgen wat ze bezighoudt en waar ze uithangen. Er is dus geen rechtstreeks contact, maar je kunt wel lezen dat ze “brak” zijn of “ bezig met hun scriptie”. In feite is deze vorm van communicatie nog laagdrempeliger dan SMS’en.

Het tweede voorbeeld toont aan dat de generatie van scholieren die over een jaar of vijf het hoger onderwijs zullen bevolken, beschikt over grote creativiteit en het vermogen om zich schijnbaar moeiteloos nieuwe technologische ontwikkelingen eigen te maken. Het is het

¹ Zie bijvoorbeeld *Media Multitasking Kids*, een onderzoek van de Kaiser Family Foundation (http://hmestrum.blogs.com/my_weblog/2005/03/media_multitask.html), waarvan een interessante conclusie is, dat jongeren die qua tijd het vaakst en het langste met media bezig zijn ook meer tijd spenderen met hun ouders, actiever zijn en er ook nog meer hobbies op na houden, dan jongeren die minder tijd aan die media besteden.

² Zie (*Karlijn van de Graaf*) *Bijenkorf vol vrienden*, in *Elsevier van 2 april 2005*, pp. 28-29. Zie ook: www.hyves.nl

verhaal van lerares Geraldine Grey uit Zuid-Engeland³ die vertelt hoe leerlingen op haar basisschool bij wijze van experiment handcomputers (PDA's) kregen uitgereikt. Binnen de kortste keren maakten ze er animaties mee, korte filmpjes, spraken tekst in bij de sommen, zochten materiaal op het internet en legden verbinding met elkaar. "Kinderen zijn veel creatiever dan leerkrachten". Dat laatste bleek onder andere toen zij een jongetje complimenteerde met zijn PDA-prestaties en hem meedeelde dat zij dat op de ouderavond aan zijn ouders zou melden. De jongen hield echter meteen het apparaat onder haar neus, deed de microfoon aan en zei: "U kunt het bericht nu voor hen inspreken!"

Interessante ontwikkelingen die het INHOLLAND Lectoraat eLearning er toe bracht om samen met een drietal studenten van de Rotterdamse School of Communication het ICT-gedrag van jongeren nader te onderzoeken. Deze studenten bespeurden zelf – alle drie 23 jaar oud – een generatieverschil met het ICT-gedrag met hun ongeveer tien jaar jongere broertjes, zusjes en diens leeftijdgenootjes. Daarom werd besloten dat één van hen, Chablis Platenburg, zich zou richten op huidige studenten van hogeschool INHOLLAND en Ad Pontier, de groep toekomstige studenten voor zijn rekening zou nemen die nu zo'n dertien tot veertien jaar oud zijn en het HAVO en het VWO bezoeken. De derde student, Miao Yu, deed onderzoek naar een andere, speciale groep hedendaagse jongelui, de buitenlandse studenten van INHOLLAND.

Onderzoeksopzet

De basis voor het IG (ICT-gedrag) onderzoek vormde een vragenlijst met een honderdtal vragen die – met enkele verschillen – aan alle drie de doelgroepen werden voorgelegd. De volledige resultaten van de drie afzonderlijke onderzoeken zijn uiteraard eveneens te raadplegen⁴; dit artikel geeft een overzicht van de belangrijkste bevindingen. Naast de afzonderlijke rapporten zijn ook een Engelstalige bijdrage van Miao Yu opgenomen die vertelt over zijn ICT-ervaringen in China voordat hij voor zijn studie naar Nederland kwam en een geannoteerde vragenlijst.

In het verdere verloop van dit artikel worden de belangrijkste bevindingen gegroepeerd naar de volgende categorieën:

- Gegevens deelnemers
- Mobiele telefoon (UMTS)
- Internet
- MSN (Chat, Forum, Nieuwsgroep)
- e-mail
- Weblog
- Blackboard (ELO) (Intranet)
- Elektronisch portfolio
- Gebruik computers op school (Voorkeur studieplaats)
- ICT-situatie thuis (Internetaansluitingen)
- Downloaden van muziek en film
- Bankzaken en kopen via internet
- Invloed van ouders
- Oordeel over docenten

Gegevens deelnemers

In totaal vulden 629 Nederlandse INHOLLAND studenten (hierna: **NL studenten**) de vragenlijst in, 90 buitenlandse studenten (hierna: **INT studenten**) en 462 leerlingen (hierna: **leerlingen**) uit HAVO (302) en VWO (160). Iets meer vrouwen dan mannen deden mee:

³ Zie (Marc Hijink) *Leerkracht: wennen aan toekomst onderwijs, in De Gelderlander van 5 februari 2005, p. 7*

⁴ Zie <http://www.inholland.nl/index.html?folder=1261&SID=796DCBEC-8A52-4322-A826-E6FFEE1D5F40>

Doelgroepen	% Vrouw	% Man
INHOLLAND NL	55,7	44,3
INHOLLAND Internationaal	53,7	46,3
Leerlingen HAVO/VWO	49,4	50,6

De NL studenten waren tussen de 18 en 24 jaar oud, de INT studenten gemiddeld 22 jaar (tussen 18 en 32) en de leerlingen gemiddeld 14 jaar oud. De INT studenten zijn afkomstig uit 28 verschillende landen, maar de Chinezen (33,8%) en de Indonesiërs (30%) zijn het best vertegenwoordigd.

De NL studenten volgen de volgende opleidingen: accountancy, bedrijfskunde & agribusiness, bedrijfseconomie, communicatie, culturele & maatschappelijke vorming, commerciële economie, hoger toeristisch & recreatief onderwijs, international business & languages, management, economie & recht, lerarenopleiding, personeel & arbeid, sociaal pedagogische hulpverlening. De INT studenten: communication & media, horticulture, international business & management studies.

De scholieren komen van de volgende scholen: Interconfessionele Scholengemeenschap Het Westland (ISW) uit Naaldwijk, RK HAVO Notre dame des Anges uit Ubbergen en het Vlietland College uit Leiden.

Mobiele telefoon

Het gebruik van mobieltjes is tot 2002 enorm toegenomen, daarna stagneerde de groei. In dat jaar gebruikten 300 van de 350 miljoen Europeanen een GSM.

Vorig jaar gaf meer dan de helft van de Nederlandse jongeren in de leeftijd van twaalf tot en met zestien jaar zijn geld voornamelijk uit aan de mobiele telefoon. Dit blijkt uit een onderzoek dat telefoonwinkel BelCompany liet uitvoeren door onderzoeksbureau Desan Research Solutions⁵. Van de ondervraagde jongeren vertelde 58 procent het meeste geld uit te geven aan de mobiele telefoon (en vaak doorvoor zelfs het roken te laten).

Uit onderzoek van IPM⁶ blijkt dat de helft van de leerlingen tussen tien en veertien jaar een mobiele telefoon heeft waarvan de rekening betaald wordt door de ouders. De kosten daarvan lopen maandelijks op van zo'n vijf tot tien euro. Van de onderzochte groep jongeren blijkt 90 procent in het bezit te zijn van een mobieltje, bij de oudste groep was dat zelfs bijna 100 procent. Zo'n 30 procent gaf als belangrijkste reden voor het hebben van een mobieltje op dat hun ouders graag wilden dat ze bereikbaar waren.

De meeste kinderen krijgen hun eerste mobieltje als ze negen of tien jaar zijn. Op die leeftijd willen vooral de ouders graag dat hun kinderen bereikbaar zijn. Slechts 36 procent van de kinderen betaalt de rekening zelf, dertien procent doet het samen met de ouders, en bij 49 procent van de ondervraagden betalen de ouders de kosten van de mobiele telefoon. Naarmate de kinderen ouder worden, zie je dat kinderen vaker zelf de kosten van hun mobiel betalen.

Uit het IG onderzoek blijkt dat de NL studenten de hoogste waardering geven aan de mobiele telefoon, namelijk 7,8. De INT studenten en de leerlingen zijn iets minder positief met een 7,0.

⁵ Zie <http://www.webwereld.nl/articles/12109/>

⁶ Zie http://www.mediaonderzoek.nl/more.php?id=75_0_1_0_M14

Studenten telefoneren meer dan leerlingen:

	NL studenten	INT studenten	Leerlingen
0 – 10 minuten per dag	40,5%	39,2%	73,4%
10 – 30	42,7%	46,8%	20,4%
Meer	16,8%	13,9%	6,2%

Het aantal sms'jes dat per dag wordt verstuurd

	NL studenten	INT studenten	Leerlingen
0 –5 per dag	76,2%	39,2%	75,8%
5 - 10	18,3%	46,8%	17,1%
Meer	5,5%	13,9%	7,1%

Bij de NL studenten valt op dat vrouwen meer bellen met familie dan mannen die meer met vrienden en met studiegenoten bellen. Maar aanzienlijk meer mannelijke studenten blijken meer dan twintig sms'jes per dag te versturen dan vrouwen.

Bij de leerlingen komt naar voren dat de GSM vooral gebruikt wordt om met vrienden te spreken en nauwelijks met klasgenoten (maar heel wat klasgenootjes zullen duidelijk bij de categorie van "vrienden" worden gerangschikt). Ook hier zijn de meisjes veel actiever.

Wat het SMS'en betreft: er zijn meer mannen die meer dan twintig SMS'jes per dag versturen dan vrouwen; vrouwen telefoneren liever. Meer dan 86% van de INT studenten zenden tot vijf SMS'jes per dag, waarvan de meeste ongetwijfeld gratis SMS'jes zijn via het internet.

UMTS mobiele telefoon

UMTS staat voor *Universal Mobile Telecommunications System*. Het is de derde generatie mobiele communicatie technologie – na GSM en GPRS - met snelheden tot 2 megabit per seconde. Het is een breedband verbinding voor data. UMTS betekent vooruitgang als het gaat om geluid en beeld. Met nieuwe mogelijkheden als Video Telefonie en Live TV opent het een volledig nieuwe wereld van communicatie en entertainment op je mobiele telefoon; beeldtelefonie, films kijken, overal draadloos internetten en mailen, maar ook het sneller verzenden van foto's, presentaties en bestanden.

Het is niet zo verwonderlijk dat het IG onderzoek uitwijst dat UMTS nog niet veel wordt gebruikt: 5,1% van de NL studenten gebruikt het, maar 74,7% zegt er geen behoefte aan te hebben. Bij INT studenten is 15,6% gebruiker terwijl 32,4% het niet ziet zitten. Bij deze groep zei 28,6% overigens best UMTS te willen bezitten, van de NL studenten is dat maar 15,8%.

Internet

Op dit moment is bijna 13% van de wereldbevolking online⁷, dat is zo'n 818 miljoen van de zes-en-een-half miljard. De Verenigde Staten kennen een internetdichtheid van 67,4% en Europa 35,5%. Voor Nederland 66,2% met bijna elf miljoen deelnemers. Alleen Zweden en Denemarken doen het van de Europese landen hier iets beter.

In Nederland onstaat zelfs een groep chronische internetverslaafden. Bij volwassenen gaat het om 44000 personen, maar ook een flinke groep kinderen komt nauwelijks achter het internet vandaan⁸

Uit het IG onderzoek blijkt dat INT studenten beduidend meer internetten dan de NL studenten en leerlingen. 46.8% van de internationale studenten zitten meer dan drie uur per dag op het internet. Bijna de helft van de NL studenten en scholieren geven aan dat tussen

⁷ Zie <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>

⁸ Zie (Gerard Beverda) *Altijd internet in je hoofd*, in *De Gelderlander* van 19 maart 2005, p. 7.

de een en drie uur per dag achter te doen. Bij de NL studenten zit overigens nog altijd 12,1% meer dan drie uur te internetten en 16% van de scholieren! Bij de scholieren valt bovendien op dat de jongens duidelijk meer internetten dan de meisjes.

De waardering voor het internet als communicatie- en informatie-instrument is zeer hoog, gemiddeld 8,5. (NL studenten: 8,5, INT studenten: 8,4 en scholieren: 8,7). Van de scholieren zegt maar liefst 89,1% dat ze internet gebruiken voor privédoeleinden.

De NL studenten gebruiken het internet vooral voor

	NL studenten
Privé	53,5%
School	46,5%
Communicatie	42,6%
Informatie	51,9
Spelletjes	5,5%

MSN

Voor Nederlandse gebruikers is MSN in feite chatten via Microsoft Nederland. Uit onderzoek van bureau Kaboem⁹, het "marketingplatform voor Tweens", uitgevoerd in januari 2005 bleek dat 87% dagelijks online waren en veel MSN'den. Toen Microsoft in 1999 de eerste MSN-site opende, was het in eerste instantie bedoeld voor de "zakelijke" markt. Vervolgens werd het omarmd door dertien- tot zeventienjarigen als een optimaal medium om te communiceren met vrienden en klasgenoten.

Het medium internet – en met name MSN – heeft nieuwe vormen van pesten en kattenkwaad voortgebracht. En doordat meer kinderen de afgelopen jaren fanatieker zijn gaan internetten, springt 'het nieuwe pesten' meer in het oog. Onderzoek van het bureau Qrius en Planet Internet heeft dit moderne verschijnsel wat meer in kaart gebracht¹⁰.

Uit het IG onderzoek komt naar voren dat scholieren het meest positief zijn over MSN (NL studenten: 6,8, INT studenten: 6,5 en scholieren: 7,7). en er ook het meest gebruik van maken. 50% van de leerlingen geeft zelfs een score van 9 of hoger.

Op de vraag hoeveel de ondervraagden MSN'en, werd het volgende geantwoord:

	NL studenten	INT studenten	Leerlingen
0 – 30 minuten per dag	38,6%	35,9%	29,5%
30 – 60	24%	19,2%	24,9%
1 – 3 uur	27,4%	20,5%	31,4%
Meer	10%	24,4%	13,7%

MSN is dus voor alle groepen een zeer populair communicatiemiddel!

In het IG onderzoek werden ook nog enige vragen gesteld over andere, minder populaire, maar zeer verwante chat/communicatie-mogelijkheden die het internet biedt, namelijk het chatten zelf, forums en nieuwsgroepen.

Wat *chatten* betreft (dus niet gebruik makend van MSN Instant Messenger): 11,9% van de NL studenten, 26,9% van de INT studenten en 34,1% van de scholieren bezoeken chatrooms.

⁹ Zie <http://www.ilsemedia.nl/nieuws/?&id=46>

¹⁰ Zie <http://www.oudersonline.nl/mopv2005-onlinepesten.htm>

Forums worden door 19% van de scholieren gebruikt en door 43% van de NL studenten en 70% van de INT studenten. Opmerkelijk is het verschil in waardering: scholieren geven een 6,1, NL studenten 5,9 en INT studenten 3,5.

Nieuwsgroepen worden aanmerkelijk minder gebruikt en met niet veel enthousiasme: 16,5% van de scholieren (waardering: 6,3), 11,2% van NL studenten (waardering: 6,4 en 32,5% van de INT studenten (2,3).

e-mail

Vooraf voor wat oudere internetters is e-mail een onmisbare vorm van communicatie geworden. Wel veel statischer dan modernere vormen van internetcommunicatie, maar toch voor velen “snel” genoeg. Iemand die een e-mail verstuurt, verwacht eigenlijk op korte termijn antwoord en met die “druk” is niet iedereen gelukkig. In 1996 werden in de Verenigde Staten al meer e-mails verzonden dan gewone post (snail mail)

Het grote probleem van e-mail is “spam”, ongevraagd toegezonden mails. De Verenigde Naties schatten dat 71% van alle e-mail in 2004 spam was. Dertig-en-een-half miljard euros werd er vorig jaar door regeringen en bedrijven besteed om spam te stoppen¹¹. Bovendien: een van de 63 e-mails is geïnfecteerd door een of andere vorm van een virus.

Uit het IG onderzoek komt naar voren dat de leerlingen duidelijk minder enthousiast zijn over e-mails dan studenten: NL studenten geven een waarderingcijfer van 7,9, INT studenten zelfs een 8,2, terwijl leerlingen er slechts een 6,5 voor over hebben.

Op de vraag hoeveel de ondervraagden per dag e-mailen, werd het volgende geantwoord:

	NL studenten	INT studenten	Leerlingen
1 x per week	5,8%	1,3%	44,8%
1 x per dag	28,7%	38,5%	36,7%
Meerdere keren per dag	61,6%	47,4%	16,4%
De hele tijd als ik kan	3,9%	12,8%	2,2%

Voor alle studenten is e-mail een zeer belangrijk communicatiemiddel. Met wie ze e-mailen? Het meest met vrienden, maar e-mails worden toch ook veel gebruikt om contact te onderhouden met familie en voor studiedoeleinden.

Blog

Een Blog is een verkorte vorm van weblog(boek). Waren er in 1997 nog maar vijf blogwebsites, naar schatting komen er nu meer dan 30.000 nieuwe blogs per dag bij. De *Blog Herald*¹² schat dat er wereldwijd zo'n 35 miljoen van zijn. Veel gewone mensen die over iedere dag berichten voor familie en vrienden, maar ook velen die vertellen over die onderwerpen die hen interesseren, van gezondheid en technologie tot hobby's. Zeer gevarieerd. In het *Vooraf* werd al gesproken over de bij studenten populaire Hyves-blogsite¹³. Het is duidelijk dat de macht aan de bloggende internetter is, die ervoor zorgt dat informeren en opiniëren steeds minder is voorbehouden aan een elite¹⁴.

Het IG onderzoek maakt duidelijk dat blogs niet populair zijn: scholieren geven een 5,4, NL studenten een 5,7 en INT studenten zelfs niet meer dan een 2,0.

¹¹ Zie <http://www.itfacts.biz>

¹² Zie <http://www.blogherald.com/>

¹³ Zie www.hyves.nl

¹⁴ Zie (Abe de Vries) *Alle macht aan de bloggende burger!* In *Elsevier* van 7 mei 2005, pp. 26-31.

Scholieren maken er het minst gebruik van maken: 14%. Van de scholieren die aangeven blogs te gebruiken, heeft 52% zijn eigen blog. 14,4% doet dit een keer per week, 5% iedere dag en slechts 3% bezoekt meerdere keren per dag een blog. Bij de NL studenten gebruikt 18,2% blogs, waarvan 22% zegt een eigen blog aan gemaakt te hebben. Bij de INT studenten gaat het om 32% gebruikers waarvan 58% een eigen blog beheren.

Bij de INT studenten zijn het meest populair blogs van bekende personen (57,1%), waarbij 47,6% aangeeft zowel amusement als discussiemogelijkheden hierbij op prijs te stellen.

Blackboard

Blackboard is een in Nederland veel gebruikte Digitale LeerOmgeving (DLO of ELO, Elektronische LeerOmgeving). In Blackboard kan alle informatie over een cursus, inclusief het cursusraster, worden opgenomen, alle documenten die bij een cursus horen, physlets en applets, www-links, literatuurverwijzingen etc., zodat ze voor iedereen die in de cursus is ingeschreven geraadpleegd kunnen worden. Ook is het mogelijk *Blackboard* te gebruiken voor de communicatie tussen docent en studenten en tussen studenten onderling. Tenslotte is het mogelijk *Blackboard* te gebruiken om toetsen af te nemen.

Binnen hogeschool INHOLLAND is Blackboard op alle Schools ingevoerd. Met een waardering van 6,8 bij NL studenten en een 6,6 bij de INT studenten. 91,2% van de NL studenten en 96,2% van de INT studenten gebruikt deze ELO inderdaad.

Er werd onder meer een vraag gesteld over hoe studenten zien dat docenten Blackboard gebruiken:

	NL studenten
Vaak	61,9%
Soms	19,9%
Te weinig	17,3%

Intranet

Een intranet is in feite hetzelfde als een internet, met het verschil dat een intranet alleen binnen een organisatie actief is. Het is een netwerk waarin de informatievoorziening centraal staat en de techniek een ondergeschikte rol speelt. Toegang tot een intranet gebeurt via een wachtwoord.

Het INHOLLAND intranet wordt door studenten goed gebruikt (89,1% van de NL studenten en 87,3% van de INT studenten). Van de NL studenten kijkt 51,9% een of meerdere keren per dag op het intranet, van de INT studenten is dat 57,4%. De waardering is redelijk: 6,5 (NL) en 6,0 (INT).

Elektronisch portfolio

Een portfolio heeft veel kenmerken van een CV met sollicitatiebrief. Je laat zien je wat je allemaal hebt gedaan en beschrijft in hoeverre je voldoet aan bepaalde eisen. In een sollicitatieprocedure beperk je jezelf echter meestal tot het noemen van referenties die kunnen bevestigen wat jij in je brief en CV schrijft. Wat dit betreft ga je in een portfolio veel verder. Je onderbouwt wat je opschrijft in een portfolio niet alléén door te verwijzen naar wat anderen ervan zeggen. Je gebruik ook allerlei ander illustratief materiaal, zoals verslagen en rapporten, PowerPoint presentaties, e-mail, plannings, aantekeningen, literatuur die je hebt gebruikt en zeker ook evaluaties door anderen zoals docenten, medestudenten etc. Daarnaast kunnen ook video's, geluidsopnamen en foto's heel nuttig zijn. Alle materiaal waarmee informatie kan worden vastgelegd kan functioneel zijn. Door het gebruik van

dergelijke illustratief materiaal is het beeld dat je van jezelf geeft completer en rijker dan wanneer je daar bijvoorbeeld een brief, CV en referenties voor zou gebruiken¹⁵.

Binnen INHOLLAND is het gebruik van een elektronisch portfolio in alle Schools nog vrij nieuw. De hogeschool ontwikkelde binnen enkele maanden een eigen portfolio op basis van Microsoft Sharepoint. Aanvankelijk wilde men aan de slag met het digitaal portfolio van de Digitale Universiteit, maar om strategische redenen werd gekozen voor een snelle ontwikkeling in eigen huis. Er was immers al veel voorwerk verricht met betrekking tot de functionaliteiten die het portfolio zou moeten hebben. Nu is het de tijd om het daadwerkelijk te implementeren; voor alle eerste jaarsstudenten heeft de invoering nu al plaats gevonden, de rest volgt volgend jaar.

Uit IG onderzoek komt naar voren dat het nog te vroeg is hierover relevante gegevens boven tafel te krijgen, al wordt wel duidelijk dat er in de volle breedte aan gewerkt wordt, zij het in de ene School wat nadrukkelijker dan in de andere¹⁶.

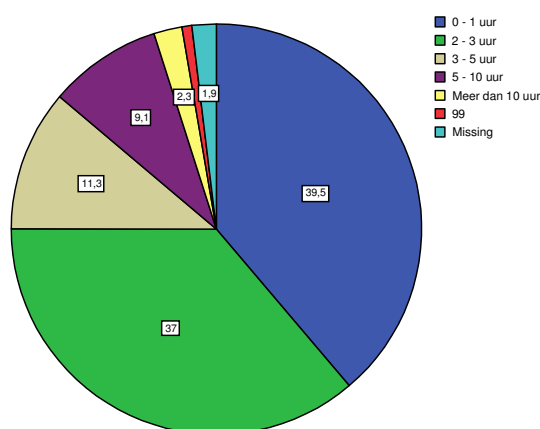
Gebruik computers op school

Hoe zit het met het gebruik van computers op school?

De verschillende doelgroepen reageerden op die vraag zeer verschillend. Niet te verwonderen natuurlijk, omdat de hardwaresituatie op de verschillende instellingen zeer verschillend zal zijn. INHOLLAND beschikt over één geïntegreerde ICT infrastructuur met een maximale standaardisatie op alle onderdelen, waar iedereen – waar die ook inlogt – beschikt over een eigen desktop. Er zijn om maar wat te noemen, meer dan 6500 PC's, 600 laptops, 1000 printers, 256 servers, 47500 mailboxen en meer dan 1500 onderwijsapplicaties.

Over het gebruik van computers op scholen gaven de NL studenten aan gemiddeld bijna 3 uur per week daarmee bezig te zijn (25,5% zegt dat er genoeg computers voor handen zijn, 73,7% vindt echter van niet), maar zeggen het liefst thuis te studeren (thuis 66,8%, op school 4,5%, geen voorkeur 26,4%).

Hoeveel uur per week maak jij gebruik van de computers op school

89,2% zegt op school met de studie bezig te zijn, 10,8% met privé zaken.

¹⁵ Zie de beschrijving op http://www.chem.uu.nl/edu/portfolio/default.shtml#_Toc14458923

¹⁶ zie Deelonderzoeken onder NL en INT studenten

Van de INT studenten is 44,9% van oordeel dat er voldoende computers zijn en maar liefst 62% is van mening dat de ICT-situatie binnen INHOLLAND beter is dan in hun eigen land. 29,7% gelooft dat er geen verschil is. De vragenlijst voor deze groep bevatte ook specifieke vragen naar obstakels bij het gebruik van ICT op de Schools. Hoewel er veel tweetalig (NL-ENG) is, blijft het ontbreken van de Engelse taal op bepaalde plekken toch het belangrijkste obstakel.

Van de leerlingen zit 90,4% minder dan een uur per week op school achter de computer, de rest meer. 69,7% vindt dat er voldoende computers aanwezig zijn.

ICT-situatie thuis

NL studenten beschikken thuis over:

Apparatuur	NL	INT	Leerlingen
Pc	91.9%	44,3%	98,5%
Laptop	42.2%	74,7%	40,9%
Printer	88.2%	43,0%	95,4%
Scanner	61.8%	17,7%	70,4%
Webcam	43.9%	49,4%	57,4%
Digitale camera	68.2%	64,6%	71,3%

Downloaden van muziek en film

43 procent van Nederlandse “screenagers”¹⁷ luister niet meer dagelijks naar de radio, maar in plaats daarvan komen muziek-download-programma’s, zoals *KaZaA*, *LimeWire* en *eDonkey*. Met deze programma’s kan je muziek gratis downloaden. Het downloaden van muziek is mateloos populair onder de jeugd. Zij geven aan dat zij het belangrijk vinden om zelf te kunnen bepalen naar welke muziek ze luisteren¹⁸.

Het aanbod is overweldigend. Twee voorbeelden slechts: *Apple*¹⁹ biedt 800.000 pop en rock tracks aan. *Classical Webcast*²⁰ probeert alle live-uitzendingen van klassieke muziek wereldwijd met elkaar te verbinden.

Een onderzoekersteam in Tokyo verstuurde onlangs data op recordsnelheid: 7,21 gigabits per seconde (meer dan twee DVD’s) over een afstand van meer dan 20.000 kilometer. Aan de snelheid van het downloaden zal het binnenkort dus helemaal niet meer liggen, mits je maar over de goede apparatuur beschikt.

Het IG onderzoek bevestigt dat downloaden (of het ontvangen van gedownloade data van anderen) een veel voorkomende aangelegenheid is, vooral door de mannelijke studenten

¹⁷ Screenagers worden in het boek van Douglas Ruskoff, *Children of Chaos* (1997!) al beschreven al kinderen die opgroeien met nieuwe media en “oudere media” die op een nieuwe manier worden gebruikt.

¹⁸ Zie Internet het favoriete medium van Tweens, Amsterdam, 28-01-2005,

<http://www.ilsemedia.nl/nieuws/?&id=46>

¹⁹ Zie <http://www.apple.com/uk/itunes/store/>

²⁰ Zie <http://classicalwebcast.com/index.html>

Data	NL	INT	Leerlingen
Muziek	78,8%	70,0%	86,1%
Films	30,4%	52,2%	32,8%
Software	61,1%	68,9%	56,9%

Bankzaken en kopen via internet

De handel via internet en ook internetbanking dateert van 1994. Pizza Hut bood toen de mogelijkheid om bestellingen via de website te plaatsen en de eerste bank was dat jaar de *First Cyber Bank*.

Inmiddels heeft de handel via internet een enorme vlucht genomen. Afgelopen kerst verkocht Amazon meer dan 2,1 miljoen producten op een dag, wat neerkomt op 24 per seconde. eBay²¹ bestaat nu tien jaar en telt 125 miljoen klanten in 30 landen. Iedere seconde gaat 746 euro aan waarde van producten van hand tot hand.

Het IG onderzoek laat het volgende zien:

	NL	INT	Leerlingen
Bankzaken via internet	66,1%	64,6%	18,6%
Dingen online kopen	51,6%	37,2%	38,9%

Invloed van ouders

Hebben ouders invloed op het gebruik van ICT? "Ja" zeggen:

	NL	INT	Leerlingen
Mobiele telefoon	10,5%	43,4%	28,8%
Internet	13,5%	30,7%	47,5%
MSN	5,3%	23,0%	32,5%

Oordeel over docenten

Een andere vraag ging in op het oordeel van studenten en leerlingen over de ICT-vaardigheid van docenten, het gebruik ervan en of ze het gebruik van ICT ook aanmoedigen.

Ze gaven de volgende beoordelingscijfers:

	NL	INT	Leerlingen
Zijn ze computervaardig?	6,6	6,5	6,3
Reageren ze snel op je elektronische berichten?	5,6	6,1	5,8
Moedigen ze gebruik goed aan?	6,0	6,6	6,3

²¹ Zie <http://www.eBay.com>

Conclusies

Het doel van dit IG onderzoek (ICT-Gedrag) is om goede informatie te verstrekken over de manier waarop huidige en aankomende studenten communiceren en zich informeren, gebruik makend van de nieuwe technologieën. Dit om docenten en medewerkers in het hoger onderwijs te helpen zich een beter beeld te vormen wat voor vlees ze in de kuip hebben als het aankomt op het communicerend, informierend en netwerkend vermogen van hun “klanten”.

Het IG onderzoek maakt in de details van de afzonderlijke deelonderzoeken duidelijk, dat het ICT-gedrag van jonge mensen van verschillende leeftijdscategorieën aanzienlijk verschilt. De leeftijdsgroep van de huidige studenten en die van de komende generatie die nu rond de veertien jaar oud is en de HAVO's en VWO's bevolkt, hebben met elkaar gemeen dat communiceren zeer centraal staat in hun leven thuis en op school. Waarin de beide groepen verschillen, zijn de instrumenten die ze daarvoor gebruiken. Bovendien zijn er interessante afwijkingen tussen de voorkeuren en het mediagedrag van jongens en meisjes.

Wat bovendien opvalt, is dat jongeren in het algemeen veel ICT-mogelijkheden naast elkaar gebruiken, maar dat ieder zijn eigen “mix” aan media kiest, waarbij GSM en MSN de boventoon lijken te voeren boven andere netwerkende instrumenten via het internet (e-mail, chat, forum, nieuwsgroep, blog etc.). MSN is zeer populair met name bij de leerlingen. Wordt het niet eens tijd te bekijken hoe MSN binnen het onderwijs een rol kan spelen?

Bij de INHOLLAND studenten komt naar voren dat een nieuw ingevoerde leeromgeving, zoals Blackboard, na ruim een jaar van functioneren, gemakkelijk wordt geaccepteerd en gebruikt en redelijk positief wordt beoordeeld. Ook wordt duidelijk dat studenten liever thuis studeren met gebruik van internet en computer dan op school met computers, maar dat ze anderzijds toch nadrukkelijk vragen om (nog) meer computers op de opleiding.

Studenten zijn bovendien niet negatief in hun oordeel over de computervaardigheid van docenten en over de gemotiveerdheid om van ICT gebruik te maken: hun waarderingcijfer is een ruime zes-en-een-half.

De internationale studenten binnen INHOLLAND vormen duidelijk een aparte groep als het op het gebruik van ICT aankomt. Hun gedrag, maar ook hun problemen zijn te vinden in het rapport van Miao Yu. Het is niet verwonderlijk dat bijna de helft van hen meer dan drie uur per dag op het internet zijn te vinden.

Het lijkt zinvol om dergelijk ICT-gedragonderzoek om de paar jaar te herhalen.